

Canan, çok sevdiği Urban Kafé'de (üstte), Canan'ın 'Türk Lokumu' adlı sergisinde Ingres'in Grande Odalisque/Büyük Odalık adlı klasik eserini ti'ye aldığı çalışma. Canan'ın versiyonunda, Odalık, Judith Butler'in Cinsiyet Belası kitabını okuyor (sağda).

sanatçı sert işler üretiyor. Karakollarda uygulanan şiddeti eleştirdiği Şeffaf Karakol (1998) adlı işinde, hem mağduru hem de şiddet uygulayanı temsilen kendi çıplak ve gıyınık fotoğraflarını kullandı. Hamilelik döneminde, karnındaki bebeğe atfen kurduğu Nihayet İçimdesin cümlesini, tabela olarak yaptırıp bir internet kafenin dış duvarına astı (2000). Mini etekli bir kadının cinsel tahrik nesnesi haline gelmesini de eleştirdi, başörtülü kadının siyasi bir tahrik nesnesi haline gelmesine de karşı durdu. Türkiye'nin dış görünüşünden politika yapma geleneğini hedefine aldı ve bir sergiye başörtüsü takıp gitti. II. İstanbul Bienali'nde gösterilen video animasyonu İbretnûma'da (2009) eski halk masallarını çağrıştıran bir anlatı tarzıyla, Türk toplumunda evlilik ve aile kurumlarının kadın üzerinde yarattığı baskıyı konu edindi.

Türk Medeni Kanunu'nun soyadlarla ilgili maddelerini reddedip "soyadlarından feragat ediyorum" dediğinden beri sadece ön ismini kullanan Canan, Aralık sonunda Galeri X-İst'te açılacak Türk Lokumu adlı sergisinde, yüzyıllar önceye, klasiklere gidiyor ve oryantalist dönemde Batılı erkek sanatçılar tarafından üretilen "odalık"ların eleştirisini yapıyor. Bu dönemde üretilen sanat yapıtlarında kadın bedeninin seyirlik bir nesne haline getirilerek sömürülmesini hedefine alıyor. "Sanat tarihinde özellikle oryantalist dönemde Doğulu kadınlara, Osmanlı kadınlarına referans veren onlarca odalık resimleri yapılmış. Türkiyeli bir sanatçı olarak cinsiyetçi bakış açısı ile üretilmiş bu yapıtlara bir şey söylesem içim rahat etmezdi açıkçası."

Kendi bedenini kullandığı bir video enstalasyon ile, Ingres'in Grand Odalisque ve Odalisque with a Slave, Matisse'in Odalisque on a Turkish Sofa ve Renoir'in Sleeping Odalisque ile Odalisque adlı yapıtlarını yeniden oluşturarak yapıbozumuna uğrattıyor. Beş kanallı bu video enstalasyonda, tüm bu eserlerdeki ortamı ufak farklılıklarla yeniden tasarlamış Canan ve resimlerdeki kadınları canlandırmış. Biri yelpaze tutmak yerine Judith Butler'in Cinsiyet Belası kitabını okuyor. Diğer bilgisayar ile sosyalleşiyor. Bir diğeri modellik yapmaktan sıkılmış uyukluyor. Fonda oryantalizm üzerine ironik bir şarkı duyuyoruz. Şarkı erotik başlıyor, oryantalist bakışı onaylıyor gibi gözüküyor, daha sonra isyankar bir tona bürünüyor. Sergide bu beş kanallı videoya, irili ufaklı yedi minyatür ve video enstalasyonun performans fotoğrafları eşlik edecek. Batılı ustaların resimlerinde ki bu oryantalist-cinsiyetçi tutum ne zamandır onun için bir mesele? "Daha kendimi feminist olarak tanımlamadığım günlerde bile bu resimler beni oldukça rahatsız ediyordu. Hatta 1998 yılında sanat eğitimimin son yılında odalık adlı bir iş de üretmişim. Yıllar geçtikçe bu konuya bir kez daha ama bu sefer daha direkt olarak eğilmeye karar verdim. Elbette bakış açım ve sunum biçimim farklılıklar gösterdi."

Türk Lokumu'nda izleyici ilk anda erotik bir bakış açısı ile karşı karşıya kalıyor ve eleştirinin farkında değil. Bir süre daha izlemeye devam ettiğinde sorunun asıl kaynağına ilişkin şarkı sözü ile karşılaşmaya başlıyor. Canan'ın sanatında en ilginç ve çekici olan, eserlerinde ele aldığı konuların ciddiyeti ve düşündürücülüğünde eşlik eden o hınzır ton. Çok önemli bir toplumsal yarayı, ciddi bir meseleyi bize sunarken, üslubuyla bizi gülümsetmeyi başaran biri o. Onun işlerini takip etmek bir şans, bir ayrıcalık. ♦ ZEYNEP EREKLİ

Türk Lokumu Canan

Cesaret güzel şey. Kuvveti kendinden. Özgüvenden, zekadan, yaratıcılıktan. 1990'ların ortalarından beri elinden-zihninden çıkan her işi cesaret kokan Canan'a göre yaratacağı eserin sözü her şeyin önünde. O sözü söylemek uğruna ne gerekiyorsa da yapılabilir. Kendi bedenini nasıl icap ediyorsa o şekilde kullanmak buna dahil. Bunu büyük bir cesaret olarak görmüyor. Kişisel deneyimlerini sanatının odağına alan, fotoğraf, enstalasyon, video, video animasyon ve performans gibi farklı teknikler kullanarak toplumsal iktidarın, kontrol mekanizmalarının ve yerleşik ideolojilerin karşısına geçen

Türk Lokumu, 22 Aralık - 21 Ocak Galeri X-İst.